Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով

ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

Ltn 1 tity

Nuppklnp.

Ltn
769

ՀՆՉ. ՑԵՂԱՓ. ՍՕՑԻԱԼ-ԴԵՄՕԿՐԱՏ. Կ.-ԹԻՒՆ

Պրոլետարիներ բոլոր երկրների՝ միացէ՛ք:

ԼԵՌԵՆՑ

ԴԱՐԲՆԵՒՈՐ

Լ Ե Օ Ի
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հրատ. «ԸՆԿԵՐ» Մատենաշարի

No. 5

ՌՈՒՍՉՈՒՔ

Տպարան „Վերածնութիւն"-ի

1904

ԼԵՈ
769

83199
1999

ՀՆՉ. ՅԵՂԱՓ. ՍՕՑԻԱԼ–ԴԵՄՕԿՐԱՏ. Կ.–ԹԻՒՆ

Պրօլետարիներ բոլոր երկրների՝ միացէ՛ք:

ԼԵՌՒԵՆՑ

ԴԱՐԲՆԵԻՈՐ

ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հրատ. «ԸՆԿԵՐ» Մատենաշարի
No. 5

ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՅՍՍՀ — Арм. ССР

ՌՈՒՍՉՈՒՔ
Տպարան «Վերածնութիւն»-ի
1904

Գ 764-60

Հք. 771

ԴԱՐԲՆԵԽՈՐ.

Վառւում է հընոցը՝
Ժայթքում են բոցերը.
Գործում է դարբնոցը,
Գործում են կըրակն ու կայծերը ․
Հուրերի շտեմարան,
Հուրերի սանձ ու հողմ,
Դարբնոցն է վառարան.
Կըրակի լոյսն ընկած ամէն կողմ:
Զա՛րկ, պի՛նդ զարկ, դարբնեւոր.
Հաստատ է քո զնդան. . .
Եւ մուրճի ծանրութեան
Տակ ձայնում է թնդոց ահաւոր:
Շիկացած երկաթը,
Ասես օձ կըրակի,
Դէպ վեր իր սապատը
Օղակով է կեռում,
Կամ ձգւում շեշտակի. —
Աշխատանքը երկաթնէ կըռում:

•

Գործում է դարբնոցը. —
Կայծերի շատրւան գործատու :
Զնդանը մուրճի տակ եւ բոցը
Եւ քանքարը մարդու
Ստեղծում են միատեղ
Գործը մեծ եւ ահեղ
Կառուցման, աւերման —
Եւ կեանքի, եւ մահւան:

•

Ծխնելոյզի բերան
Դարձել է կրակարան.
Բոցերը բարդ սիւնով
Ժայթքում են դէպի վեր
Հրաբխի իբր լաւեր:
Մինչդեռ թանձր ձիւնով
Շուրջ դաշտն է ծածկըւած—
Ըսպիտակ սաւանի մի զանգւած :
Հօրիզոնն իրիկւան
Կախւած է քընաթափ :
Թըմրած գիրկը մահւան՝
Ամպամած երկինքն է անըսթափ :
Աղօտ, միապաղաղ

Մի լոյս է շուրջ տիրում:
Ամայի ու խաղաղ,
Ձիւնի տակ սկայ դագաղ՝
Երկիրը թաղւած է ամպերում:

•

Գործում է դարբնոցը:
Դըռան դէմ հընոցը՝
Դէպի դուրսն արնագոյն
Շերտով է լոյս թափում:
Հրդեհի է հանգոյն,
Որ դարբնոցն է լափում:
Արնալոյս հուր ու բոց,
Զնդանի զարկ, թնդոց —
Սոսկ կեանքն է չարաշուք
Այն դաշտում անշըշուկ,
Ամայի, խուլ, անվերջ,
Ամպի տակ, ձիւնի մէջ:
Գործում է դարբնեւորն առոյգ դէմքն այրըւած,
Իջեցնում է հարւած
Հարւածի ետեւից, թնդացնում է շէնքը,
Եւ ստեղծում է զէնքը:
Այդ երկաթը, որի շեղբն ասես
Բոցի պէս

Զգւում է սպառնական սուսերով,
Իրա մէջ կըրում է ջարդըւած յոյսերով
Տանջանքի ընթացքը ողջ մարդկան պատմութեան
Ծոցումը դարերի մըթութեան:
Ցաղթանակը մահւան
Սուսերի ծայրին է գողի պէս թագնըւած,
Արնաներկ սկայ սաւան
Սուսերի ծայրից է մարդկութեամբ՝ հագնըւած:
Երկրագունտը նրա տակ ելնում է անհեղ թունդ
Մինչեւ իր արգանդի խոր անդունդ.
Աստղերը գունատւում, երկինքը մըթագնում,
Ողջ աշխարհը սեւ սուգ է հագնում,
Մարդը մա՛րդ է սպանում,
Մա՛րդ — ստեղծո՛ղը մարդի.
Կոյր հարւածն նրա ցեղն է եղծանում,
Որ մահն իր ճանապարհը հարթի:
Ատելութիւն, նախանձ, ոխ, սին փառք,
Ագահ տենչ, ցասում, քէն, ամենայն մոլի բարք.
Կապւելով միմեանց հետ շղթայով ամրապինդ,
Ծորելով իրանցից կրքերի մոլեխինդ,
Պատառում են, ջարդում բազմատանջ
Մարդկան լանջ,
Մինչ անարգ շղթայի սարկական կապանքը
Ճորտակում մարդկութեան ազատ ու սուրբ կեանքը:

Իրաւունքն՝ տանկոխ, բիրտ ույժը՝ յաղթական,
Օրէնքը՝ խարազան,
Լոյսն, արդարը, մեծը՝ պարտուածնե՛ր մշտական,
Մարդը, մա՛րդն էլ՝ գազան...

•

Գործում է դարբնոցը...
Վեր քաշած թեւնոցը՝
Դարբնեւորն անկի ուժգնութեամբ,
Զըղայլին սաստկութեամբ
Զարնում է իր մուրճը
Զնդանին, եւ շուրջը
Ցայտում են բոցերը...
Ցայտում են կայծերը
Նրա աչքից,
Եւ կրծքից
Ցանկարծ դուրս է սողում հառաչանք —
Զայրոյթի խոր տանջանք:

•

Բայց ի՞նչ... Ա՜հ աշխատանքն, ըստեղծի՜չ, արարի՜չ
Մարդկային կենցաղի,
Դարձե՞լ է մարդկութեան գոյութեան աւերի՜չ,
Թալելով նըրան մինչ չէմքը դագաղի:

Ի՜նչ, դաշտի ծաղիկը արիւնո՞վ է ներկւած,
Մինչ աշխատաւորի ձեռքով հողն է հերկւած։
Կենսատու արեգակն իր անմահ ջերմութեամբ,
Իր լոյսի յարատեւ թարմութեամբ,
Որ կեանք է պարգեւում բընութեան
Բեղմնաւոր արգանդին,
Ի՜նչ, ըսկսած հընութեան
Խորերից, հակառակ իր խանդին,
Դիերի լեգէօն է տեսնել իր տակը՝
Մինչ լեռան բարձունքը, մինչ ծովի յատակը։
Ի՜նչ, մարդու սուրբ կեանքն ակռաւի՞ն խրախճանք.
Գիշատիչ անգղի ճանկ
Ա՛յն սիրտն է խոցոտում, որ ունէր իր կեանքը.
Որ գիտէր զգալ, տանջւել ու սիրե՛լ...
Եւ այդ սիրտը մահւան սառ գիրկն է գըլորւել
Սուսե՛ր, որ ինքը՝ մարդու ձեռքն է ստեղծել
Եւ սուրբ աշխատանքի սուրբ օրէնքը կեղծե՛լ...
Աշխատա՜նք, ըստեղծիչ, արարիչ
Մարդկային կենցաղի,
Նրա բախտի, ծիծաղի,
Որ տալիս է նըրա հանճարին լայն թըռիչ,
Որ թանձրը քրտինքի ու սփոփիչ արցունքի
Աղբիւրից ստեղծում է վայելքն իր արդիւնքի,
Որ մարդկան ուղին է դէպ պայծառ ապագան,

Փրկութիւն յաղթական,
Ծոցը խաղաղութեան, սիրոյ ու բերկրանքի, —
Ի՜նչ, նա դեռ կըռում է չղթանե՞րը կեանքի,
Դեռ մա՞հ է, արի՞ւն է մարդկային,
Խողխողման դեռ զէ՞նք է դիւային. (փառք...
Ի՜նչ, զէ՞նք, որ կոչում են քաջութիւն, պարծանք,
Ա՜հ, այո՛, նըզովւած եւ արիւնախում բարք,
Եւ աղէտ, եւ անէծք, խաւար, ախտ, ոճիր, դա՜ւ,
Բայց արդարութի՞ւն — ո՛չ,
Պարտականութի՞ւն — ո՛չ,
Իրաւո՞ւնք, պատի՞ւ, գո՞րծ, լո՞յս, սէ՞ր, կեա՞նք—բնա՜ւ.
Այլ մարդը չարութեան է ըսպան,
Այլ մարդը՝ լոկ գազան, այլ մարդը՝ մարդասպա՜ն...

•

Գործում է դարբնոցը։
Ժայթքում են բոցերը։
Ժայթքում են կայծերը
Դարբնեւորի աչքից — նրա սրտի հընոցը...
Եւ մուրճի հարւածից մէկ ուժգին
Զնդանը թնդաց պինդ,
Սուսերի երկաթը հանեց խուլ մի շըռինթ,
Կոտրւեց, գըլորւեց ցած գետին։
Ձեռքին մուրճ,

Սիրտը լի վէրքերով,
Նայեց չուրջ
Դարբնեւորն արնալից աչքերով
Եւ վայրի ոստումով
Թըռաւ դո՛ւրս սոսկումով . . .

*

Սկայ դաշտն է տարածւած —
Ըսպիտակ մի զանգւած —
Ամայի, խուլ, անվերջ.
Ամպի տակ. ձիւնի մէջ . . . .
Ամպի տակ. ձիւնի մէջ մի հսկայ ուրւական
Կանգնած էր թեւերը դէպի վեր.
Ծանըր մուրճը ձեռքին սպառնական
Եւ սիրտը բաղձալէր ։
Եւ թըւում էր. թէ նա ուղղում էր խիստ նըզովք
Դէպ անհուն հեռաստանն՝ ուր թագուն են դեռ բովք.
Դէպ ամպերը, որ դեռ արգելք են արեւի
Աւետման բարեւի . . .
Եւ մինչդեռ նրա տեսքն էր մարտական,
Նրա ճիչն էր՝ խաղաղութի՛ւն մարդկան . . .

ՎԵՐՋ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ԸՆԿԵՐ» Մատենաշարի

I Մ. Գորկի. Կեանքի Դիմաց.
Թարգմ. Անրիխեան . . 3 կ.

II Մ. Գորկի. Գարնանային Մեղեդիներ.
Թարգմ. Անրիխեան . 3 կ.

III Կ. Կաուցկի. Զուարճութեան տօներ և տօներ կռուի. Թարգմ. Անրիխեան. . 3 կ.

IV Ազգերի Մայիսեան տօնը. Թարգմ. Անրիխեան 3 կ.

V Լեոնեց. Դարբնուոր (բանաստ.) . . . 3. կ.

ԳԻՆՆ Է

Ռուսաստանում . . . . 3 կ.

Արտասահմանում . . . . 10 սանտ.

Русе, печ. „Меркуръ."

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0108446